

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Білімнің жаңа дәуірі: Жасанды Интеллектпен бірге өсу

ЖАРИЯЛАНДЫ
12.07.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/181515/>

АННОТАЦИЯ / АҢДАТПА

Автор: Кулбаева Гулжанат Нургалиевна Аты-жөні: Кулбаева Гулжанат Нургалиевна Лауазымы: Тәрбиеші Атырау обылысы Қызылқоға ауданы КМҚК "Өрімтал" бөбекжай балалар бақшасы Білімнің жаңа дәуірі: Жасанды Интеллектпен бірге өсу Қазіргі ғасыр — технологияның қарыштап дамыған,...

Автор: Кулбаева Гулжанат Нургалиевна

Аты-жөні: Кулбаева Гулжанат Нургалиевна

Лауазымы: Тәрбиеші

Атырау обылысы

Қызылқоға ауданы

КМҚК «Өрімтал» бөбекжай балалар бақшасы

Білімнің жаңа дәуірі: Жасанды Интеллектпен бірге өсу

Қазіргі ғасыр — технологияның қарыштап дамыған, цифрлық шешімдердің өміріміздің ажырамас бөлігіне айналған кезеңі. Әсіресе білім беру саласы бұл өзгерістерден шет қалмады. Цифрландыру мен жасанды интеллекттің (ЖИ) мүмкіндіктері дәстүрлі оқытудың мазмұны мен тәсілдерін түбегейлі өзгертіп, жаңа кезеңге аяқ басты. Бұрынғыдай бір үлгімен білім беру емес, енді әр оқушының қабілетіне бейімделген, икемді және интерактивті оқыту формалары алдыңғы қатарға шықты. Бұл өзгерістердің ортасында жасанды интеллект тұрып, ол білім беру жүйесін жаңғыртудың басты құралдарының біріне айналуда.

Жасанды интеллект — адамның когнитивті қабілеттерін еліктей отырып, деректерді талдап, шешім қабылдай алатын технология. Ол үнемі дамып, үйрене алатын жүйе ретінде оқушының жеке ерекшеліктеріне сай білім беру траекториясын құра алады. Мысалы, бір оқушы жаңа тақырыпты жылдам меңгерсе, екіншісіне оны бірнеше рет қайталап, әртүрлі тәсілмен түсіндіру қажет болуы мүмкін. ЖИ осы айырмашылықты ескеріп, әр оқушыға жеке бағдарлама ұсынуға қабілетті. Мұндай тәсіл оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын арттырып, оқу процесін әлдеқайда тиімді етеді.

Білім саласындағы ЖИ-дің басты артықшылықтарының бірі — автоматтандырылған бағалау жүйесі. Эссе, тест, есеп сияқты тапсырмаларды тексеру енді мұғалімнің ұзақ уақытын алмайды. ЖИ жүйесі тапсырмаларды жылдам талдап, әділ әрі нақты баға қоя алады. Сонымен қатар оқушының қандай тақырыптан қате жібергенін, қандай дағдыны жетілдіру қажет екенін анықтап, нақты кері байланыс береді. Бұл оқушының білімін терең түсініп, әлсіз тұстарын түзетуге үлкен мүмкіндік туғызады. ЖИ тек оқушылар үшін ғана емес, мұғалімдер үшін де тиімді құрал. Сабақ жоспарын құру, оқушылардың үлгерімін талдау, жеке тапсырмалар дайындау сияқты жұмыстар автоматтандырылып, мұғалімнің басты міндеті — оқушымен сапалы қарым-қатынас орнатуға көбірек уақыт бөлуге жол ашады.

ЖИ-дің тағы бір маңызы — оқыту процесінің интерактивті әрі қызықты болуын қамтамасыз етуі. Түрлі платформаларда (мысалы, Khan Academy, Coursera, Duolingo) жасанды интеллект арқылы оқушының білім деңгейіне сай бейнематериалдар, тапсырмалар, ойын элементтері ұсынылады. Бұл әсіресе Z және Alpha буынының балаларын оқытуда өте тиімді, себебі олар визуалды әрі жылдам ақпаратты жақсы қабылдайды. Сонымен қатар ЖИ тіл үйретуде де кеңінен қолданылуда. Мысалы, сөйлеуді тану, дұрыс айтылымды үйрету, мәтінді автоматты түрде аудару сынды мүмкіндіктер арқылы тілді меңгеру процесі жеңілдейді. Бұрын тек оқулық арқылы үйренетін тілді енді интерактивті түрде, нақты өмірлік жағдайлар арқылы меңгеруге болады.

Бүгінгі таңда ерекше білімді қажет ететін балалар үшін де ЖИ үлкен қолдау көрсетуде. Арнайы бейімделген қосымшалар мен платформалар арқылы көру, есту қабілеті шектеулі немесе басқа да ерекшелігі бар балаларға жеке тәсілдермен білім беруге мүмкіндік жасалуда. Бұл — инклюзивті білім беруді жаңа деңгейге шығаратын маңызды қадам.

Алайда жасанды интеллектті білім беру процесіне енгізу кезінде белгілі бір қауіптер мен шектеулер де бар. Ең алдымен, этикалық және құқықтық мәселелер ескерілуі тиіс. Оқушылардың жеке деректерінің сақталуы, жүйенің әділеттілігі, алгоритмдердің ашықтығы маңызды. Егер ЖИ белгілі бір қателік жіберсе, оны тексеріп, түзететін адам араласуы қажет. Сондай-ақ, цифрлық теңсіздік мәселесі де өзекті. Кейбір өңірлерде интернеттің немесе техникалық құралдардың жетіспеуі ЖИ-дің толық қолданылуына кедергі келтіреді. Сондықтан білім беру саласында ЖИ қолдану үшін мемлекет тарапынан инфрақұрылымдық қолдау, педагогтардың IT сауаттылығын арттыру, әдістемелік оқыту қажет.

ЖИ мен адам арасындағы қарым-қатынас — серіктестікке негізделуі тиіс. Жасанды интеллект ешқашан мұғалімнің орнын баса алмайды. Себебі мұғалім — тек білім беруші емес, сонымен қатар тәрбиеші, шабыттандырушы, үлгі болатын тұлға. ЖИ — есептейтін, талдайтын, ақпарат беретін құрал. Ең тиімді модель — мұғалім мен ЖИ бірлесіп жұмыс істейтін жүйе. Мұғалімнің эмоциясы мен интуициясы, ал ЖИ-дің жылдамдығы мен нақты деректерді өңдеу қабілеті үйлессе, нәтижелі білім беру жүйесі қалыптасады.

Болашақта білім беру жүйесі түбегейлі өзгерістерге ұшырайды. Дәстүрлі пәндердің орнына икемді дағдыларға негізделген модульдер, дербестендірілген оқу жолдары, цифрлық портфолио, өмір бойы оқу идеясы алдыңғы қатарға шығады. ЖИ көмегімен оқушылар тек білім алушы емес, сонымен қатар зерттеуші, жаңашыл тұлға ретінде қалыптасады. Олардың ойлау қабілеті, проблеманы шешу дағдысы, шығармашылық қабілеттері басты бағаланатын факторларға айналады.

Қорытындылай келе, білім беру саласының жаңа дәуірі — жасанды интеллектпен тығыз байланысты. Бұл — тек техникалық жаңару ғана емес, адамның білімге деген көзқарасының өзгеруі. ЖИ мүмкіндіктерін тиімді пайдалану арқылы біз оқыту процесін жекешелендіріп, оқушылардың қабілетіне қарай бейімдей аламыз. Сонымен қатар, мұғалімдердің қызметін жеңілдетіп, олардың шығармашылық әлеуетін ашуға жол береміз. Ең бастысы — ЖИ-ді дұрыс бағытта қолдана отырып, адами құндылықтарды сақтау, болашақ ұрпақтың рухани және интеллектуалдық дамуын қамтамасыз ету. Білімнің жаңа дәуірінде басты мақсат — ақылды технологиямен қатар, жүректі де тәрбиелеу. Себебі, технология дамығанмен, адамгершілік пен тәрбие мәңгілік құндылық болып қала береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Баймұхамедов М. Ф., Баймұхамедова А. М., Боранбаев С. Н. (2020) «Жасанды интеллект: қазіргі заманғы теория және тәжірибе»
2. А. Ж. Асамбаев (2011) «Жасанды интеллект негіздері».
3. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы. (2024). «Орта білім беру жүйесінде жасанды интеллектті қолдану бойынша әдістемелік ұсынымдар».
4. Біртұтас тәрбие бағдарламасы.
5. Интернет желісі.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.